III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

573. PLENARNO ZASEDANJE EVROPSKEGA EKONOMSKO-SOCIALNEGA ODBORA, 26. 10. 2022–27. 10. 2022

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (prenovitev)

(COM(2022) 650 final)

Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici (prenovitev)

(COM(2022) 655 final)

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Privabljanje znanj, spretnosti in talentov v EU

(COM(2022) 657 final)

(2023/C 75/19)

Poročevalec: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Soporočevalka: **Milena ANGELOVA**

Zaprosilo	Evropska komisija, 26. 7. 2022
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo
Datum sprejetja na seji strokovne komisije	29. 9. 2022
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	26. 10. 2022
Plenarno zasedanje št.	573
Rezultat glasovanja	
(za/proti/vzdržani)	179/0/6

1. **Uvod**

1.1 Evropska komisija je aprila 2022 predstavila sveženj o znanjih, spretnostih in talentih, ki je sledil delovnemu načrtu za novi pakt o migracijah in azilu iz septembra 2020. Namen novega svežnja je spodbujati urejene migracije v EU, ki bodo pripomogle k privabljanju talentov, znanj in spretnosti na način, ki bo koristil tako državam izvora kot namembnim državam. Reviziji sta namenjeni tudi spodbujanju učinkovitejšega in skladnejšega sistema pravic ter zaposlitvenih možnosti državljanov tretjih držav, ki bivajo v EU, ter hkrati izboljšanju privlačnosti EU kot destinacije za kvalificirane državljane tretjih držav.

1.2 EESO pozdravlja ta sveženj, ki se migracij loteva na konstruktiven in skladen način ter se odziva na potrebo po izboljšanju instrumentov EU za urejene migracije. Zaradi vse hitrejšega digitalnega in zelenega prehoda in očitnega pomanjkanja delovne sile ter znanj in spretnosti v vseh sektorjih gospodarske dejavnosti, EESO poudarja vlogo, ki jo lahko imajo zakonite migracije pri obravnavanju pomanjkanja delovne sile ter znanj in spretnosti na področjih, kjer se to najbolj kaže.

1.3 EESO je že izrazil zaskrbljenost, ker je novi pakt o migracijah in azilu osredotočen na upravljanje meja in nadzor nad migracijami, zato je zadovoljen z napredkom, doseženim pri upravljanju organiziranega in urejenega priseljevanja.

1.4 EESO ceni, da Komisija priznava ključno vlogo, ki jo že imajo priseljenci v evropskem gospodarstvu in družbi, saj pomagajo zadovoljiti potrebe spreminjajočega se trga dela in, če je to potrebno, odpraviti pomanjkanje delovne sile ter znanj in spretnosti. Zelo pomembno je spremeniti razmišljanje, da se diskurz normalizira in postane pozitivno naravnan.

1.5 EESO zato pozdravlja lajšanje pritoka talentov iz tretjih držav, da bi zadovoljili vse večje potrebe zlasti v sektorjih s strukturnim pomanjkanjem.

1.6 EESO meni, da bi bilo treba preučiti, kakšna je povezava med pritokom tujih delavcev in potrebami trgov dela držav članic, ne da bi pri tem zmanjševali njen pomen, da se preprečijo podzaposlenost in slabi delovni pogoji novo prispelih delavcev iz tretjih držav.

1.7 EESO meni, da je nujno doseči napredek pri iskanju novih poti za privabljanje talentov v EU, a opozarja, da imajo trgi dela držav članic tudi druge potrebe, za zadovoljevanje katerih so potrebni ukrepi poleg tistih, ki so predvideni v predlogu svežnja. Zlasti pomembno je krepiti prizadevanja za vključevanje brezposelnih in neaktivnih oseb na trg dela s pomočjo usmerjenih podpornih ukrepov.

1.8 EESO meni, da bi morala biti Komisija ambicioznejša pri iskanju poti za zakonite in organizirane migracije delovne sile, pri katerih bi se upoštevale tudi osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito.

1.9 EESO pozdravlja sporočilo o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU, saj je to po njegovem mnenju korak naprej na področju migracij delovne sile, ki v novem kontekstu potrebuje ustrezne, realistične in učinkovite instrumente.

1.10 EESO meni, da je nujno doseči napredek v zvezi z naborom talentov ([1]), pri čemer je treba začeti s pilotnim projektom in nadaljevati z uvedbo celotne različice naslednje leto, in poudarja, da bosta uspeh in doseg nabora talentov odvisna od ustrezno dodeljenih sredstev, ki bodo omogočala dostopnost in operativnost instrumenta. Pozdravlja tudi partnerstva za privabljanje talentov, ki jih je treba razviti v sodelovanju s tretjimi državami. EESO poziva k uvedbi ustreznih ocenjevalnih mehanizmov, da se zagotovi prepoznavnost in preglednost pri izvajanju partnerstev za privabljanje talentov, ne le za same instrumente, temveč tudi za opredeljevanje držav, s katerimi bi se sodelovalo, in sicer je treba v zunanjih odnosih politike priseljevanja in azila EU vedno upoštevati pravno državo in človekove pravice.

1.11 V nekaterih ključnih sektorjih ženske predstavljajo pomemben delež, vendar se lahko mobilne delavke in migrantke znajdejo na negotovih delovnih mestih in v sivi ekonomiji ter se pogosto srečujejo z diskriminacijo, socialno izključenostjo ter pomanjkanjem možnosti za zaposlitev in usposabljanje, poleg tega pa tudi z zlorabami, nasiljem in nadlegovanjem. EESO meni, da je treba izraziteje upoštevati zaščito pravic žensk in vidik spola.

1.12 EESO pozdravlja predlagano revizijo direktive o rezidentih za daljši čas v Evropski uniji. Zadovoljen je, da predlog olajšuje proces pridobivanja tega statusa s seštevanjem obdobij prebivanja v različnih državah članicah, spodbuja mobilnost znotraj EU in razširja enak dostop do socialne varnosti za državljane EU, ki so rezidenti za daljši čas v drugi državi članici.

([1]) Nabor talentov EU bo vseevropski nabor kandidatov iz tretjih držav, ki bodo izbrani na podlagi določenih ravni znanj in spretnosti, meril in migracijskih zahtev, po pregledu kvalifikacij kandidatov. To bo prva vseevropska platforma in orodje za povezovanje povpraševanja po delovnih mestih in ponudbe v ta namen (COM(2022) 657 final).

1.13 EESO pozdravlja revizijo direktive o enotnem dovoljenju, med drugim tudi namen, da se olajša in poenostavi postopek prijave ter zagotovi, da enotno dovoljenje ne bo vezano na enega konkretnega delodajalca. Vendar meni, da bi bilo treba poizkusiti razširiti niz pravic v skladu z vsebino prvega predloga direktive, objavljenega leta 2011.

1.14 Meni, da je treba v reviziji nujno poudariti okrepitev enake obravnave delavcev, ki so državljani tretjih držav, zlasti v zvezi z delovnimi pogoji, svobodo združevanja in pripadnosti ter prejemki socialne varnosti.

1.15 EESO poudarja tudi pomen vključevanja socialnih partnerjev in drugih zainteresiranih strani v razpravo o izboljšanju upravljanja delovnih migracij na ravni EU. V ta namen pozdravlja vzpostavitev predlagane platforme za dialog na ravni EU.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 Evropska komisija je aprila 2022 predstavila sveženj o znanjih, spretnostih in talentih, ki je sledil delovnemu načrtu za novi pakt o migracijah in azilu iz septembra 2020. Sveženj je sestavljen iz revizije Direktive 2003/109/ES o rezidentih za daljši čas ([2]), revizije Direktive 2011/98/EU o enotnem dovoljenju ([3]) in sporočila o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU ([4]).

2.2 Namen novega svežnja je spodbujati urejene migracije v EU, ki bodo pripomogle k privabljanju talentov, znanj in spretnosti na način, ki bo koristil tako državam izvora kot namembnim državam. Reviziji sta namenjeni tudi spodbujanju učinkovitejšega in skladnejšega sistema pravic ter zaposlitvenih možnosti državljanov tretjih držav, ki bivajo v EU, ter hkrati izboljšanju privlačnosti EU kot destinacije za kvalificirane državljane tretjih držav.

2.3 Namen sporočila o privabljanju znanj, spretnosti in talentov je ureditev načel na področju zakonitih migracij v EU zaradi gospodarskih razlogov. Odraža odločenost za izboljšanje zakonodajnega stebra s predlogoma revizije, za razvoj partnerstev za privabljanje talentov in nabora talentov EU ter za spodbujanje politike zakonitih migracij na področju oskrbe, mladih in inovacij.

2.4 EESO izpostavlja, da predlog ne vsebuje analize in ocene, ki bi pojasnili, zakaj veljavni direktivi o enotnem dovoljenju in o rezidentih za daljši čas ne delujeta ustrezno. Komisija bi morala analizirati vzroke teh pomanjkljivosti in jih deliti ter pojasniti, ali državam članicam primanjkuje volje za njihovo izvajanje ali pa gre med drugim za prekomerno birokracijo. Tako bi preprečila ponovitev teh problemov v prihodnosti.

2.5 Predlagana revizija direktive o enotnem dovoljenju je priložnost za razširitev dostopa do tega instrumenta in olajšanje udeležbe na trgu dela za delavce iz tretjih držav ter s tem okrepitev pravic, povezanih z direktivo, s čimer bi bil dosežen napredek pri njeni usklajeni uporabi med državami članicami.

2.6 Namen predlagane revizije direktive o rezidentih za daljši čas je tudi izboljšati njeno uporabo v različnih državah članicah ter s tem lajšati mobilnost znotraj EU s poenostavitvijo procesa in skrajšanjem zahtevanih časovnih obdobij za pridobitev dovoljenja za prebivanje za daljši čas.

2.7 EESO na splošno pozdravlja ta sveženj, ki se migracij loteva na konstruktiven in skladen način, se odziva na potrebo po izboljšanju instrumentov EU za urejene migracije ter poudarja vlogo, ki jo lahko imajo zakonite migracije pri obravnavanju problema pomanjkanja delovne sile na področjih, kjer se to najbolj kaže, ter pomanjkanja znanj in spretnosti. EESO je že izrazil zaskrbljenost, ker je novi pakt o migracijah in azilu osredotočen na upravljanje meja in nadzor nad migracijami, zato pozdravlja napredek, dosežen pri upravljanju organiziranih in urejenih migracij.

2.8 EESO ceni ključno vlogo, ki jo že imajo migranti v evropskem gospodarstvu in družbi, saj pomagajo zadovoljiti potrebe trga dela ter po potrebi odpraviti pomanjkanje delovne sile ter znanj in spretnosti. Zato pozdravlja lajšanje pritoka talentov iz tretjih držav, da bi pripomogli k zadovoljitvi vse večjih potreb zlasti v sektorjih s strukturnim pomanjkanjem. EESO pozdravlja tudi ukrepe za privabljanje inovativnih in nadgradljivih podjetij, ki prinašajo znatno dodano vrednost

([2]) COM(2022) 650 final.
([3]) COM(2022) 655 final.
([4]) COM(2022) 657 final.

gospodarstvu in družbi EU. Tudi mednarodni raziskovalni projekti so še vedno učinkovito sredstvo za spodbujanje, privabljanje in ohranjanje vrhunsko nadarjenih strokovnjakov. V ta namen je nujno pospešiti in poenostaviti dostop do trga dela EU za strokovnjake iz tretjih držav, za katere obstaja povpraševanje, da postane Evropa privlačnejša za druge dele sveta. EESO poleg tega spodbuja in pozdravlja razvoj in izvajanje praktičnih orodij, da bi se talenti iz tretjih držav lažje povezovali in usklajevali s potencialnimi delodajalci v državah članicah.

2.9 Razmisliti je treba, kakšna je povezava med pritokom tujih delavcev in potrebami trgov dela držav članic. V nekaterih državah članicah EU obstaja strukturna brezposelnost v nekaterih zaposlitvenih sektorjih in poklicih, ki lahko nastane zaradi neskladja v znanju in spretnostih, premajhne privlačnosti nekaterih sektorjev/poklicev in pomislekov glede delovnih pogojev. Pomembno je, da se v teh državah izboljša privlačnost teh sektorjev in poklicev med delavci na domačih trgih (državljani posamezne države, delavci iz EU in tretjih držav z dovoljenji za delo), da se preprečijo podzaposlenost in slabi delovni pogoji novo prispelih delavcev iz tretjih držav. Hkrati s tem lahko nabor talentov EU pripomore k ciljno usmerjenemu povezovanju delavcev iz tretjih držav z delovnimi mesti v EU, da se prepreči podzaposlenost teh delavcev.

2.10 Čeprav EESO meni, da je nujno doseči napredek pri iskanju novih poti za privabljanje talentov v EU, opozarja, da imajo trgi dela držav članic tudi druge potrebe, za zadovoljevanje katerih so potrebni ukrepi poleg tistih, ki so predvideni v predlogu svežnja.

2.11 EESO v zvezi s tem upa, da bo dosežen napredek (kot je načrtovano s poročili o nadaljnjih ukrepih) pri izboljšanju direktive o sezonskih delavcih in direktive o osebah, premeščenih znotraj podjetja, ki sta predvideni za leto 2023. V zvezi s tem poudarja, da si je treba v skladu z resolucijo Evropskega parlamenta in resolucijo Odbora prizadevati za zaščito sezonskih delavcev in zlasti odpravljati ugotovljene primere izkoriščanja delovne sile ter v ta namen v skladu z delom Evropskega organa za delo okrepiti in povečati število delovnih inšpekcij.

2.12 Glede na sprejetje **evropskega programa znanj in spretnosti** ([5]) 1. julija 2020 EESO meni, da bi bilo treba migrante, begunce in prosilce za mednarodno zaščito obravnavati enako, ne glede na njihovo raven znanj in spretnosti ter kvalifikacij. Zato bi morali imeti vsi delavci možnost, da potrdijo svoja znanja, spretnosti in kompetence ter sodelujejo v kakovostnih in učinkovitih vajeništvih, preusposabljanju in izpopolnjevanju, da se lahko vključijo na trg dela na podlagi prožnih učnih poti, ki ustrezajo njihovim posebnim potrebam. Ustrezno bi bilo treba upoštevati tudi različne starostne skupine.

2.13 EESO meni, da bi morala biti Komisija ambicioznejša pri iskanju poti za zakonite in organizirane migracije delovne sile, pri katerih bi upoštevali tudi osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito.

2.14 V zvezi s študenti iz tretjih držav, ki pridejo v EU zaradi študija, bi bilo treba ustrezno pozornost nameniti njihovi nemoteni vključitvi na trg dela EU, hkrati pa preprečiti beg možganov: dobro bi bilo sprejeti preventivne ukrepe, kot so klavzule o etičnem zaposlovanju ([6]), mehanizmi za pomoč pri vračanju in reintegracija v državah izvora, ali tovrstne posebne klavzule vključiti v dvostranske sporazume o delovnih migracijah.

3. **O sporočilu o privabljanju znanj, spretnosti in talentov v EU**

3.1 Sporočilo, predstavljeno aprila 2022, zajema priporočila pakta o migracijah in azilu iz leta 2020 glede zakonitih migracij, da bi se spodbujale zakonodajne in operativne pobude na tem področju.

3.2 EESO pozdravlja to sporočilo, saj je to po njegovem mnenju korak naprej na področju migracij delovne sile, ki v novem kontekstu potrebuje ustrezne instrumente. EESO v zvezi s tem meni, da je vključitev vrste konkretnih ukrepov za ukrajinske begunce pravočasna, ter obžaluje, da ti ukrepi niso bili uvedeni že prej na splošno za ljudi, ki so potrebovali mednarodno zaščito, še posebej pa v krizi, ki je nastala zaradi vojne v Siriji leta 2015. EESO je prepričan, da so ukrepi in pobude, sprejeti v zvezi z begunci iz Ukrajine, prelomnica in bi morali biti standard za ukrepanje EU v podobnih primerih v prihodnosti.

([5]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9723

([6]) General principles and operational guidelines for fair recruitment and definition of recruitment fees and related costs (Splošna načela in operativne smernice za poštene postopke zaposlovanja ter opredelitev pristojbin za zaposlovanje in povezanih stroškov).

3.3 Po mnenju EESO je treba v sodelovanju s tretjimi državami doseči napredek v partnerstvih za privabljanje talentov. Vendar poziva, da je treba uvesti ustrezne ocenjevalne mehanizme ne le za same instrumente, temveč tudi za opredeljevanje držav, s katerimi bi se sodelovalo. V zunanjih odnosih politike priseljevanja in azila EU se morajo vedno upoštevati pravna država in človekove pravice. EESO poleg tega meni, da je nujno treba pregledati in oceniti postopke in rezultate že zaključenih pilotnih projektov, da se bodo upoštevali in uporabili pri zagonu novih projektov.

3.4 Pomembno je, da Evropska komisija pri pripravi nabora talentov EU sodeluje z državami članicami in socialnimi partnerji, tako da bo čim manj birokratski in ne bo po nepotrebnem zapleten ter bo na voljo čim prej. Nabor bi moral pomagati zadovoljiti sedanje in prihodnje potrebe po znanjih in spretnostih ter izkoriščati priložnosti, ki jih nudijo umetna inteligenca in druge napredne tehnologije, tako da bi se v celoti izkoristila znanja in spretnosti ter talenti državljanov tretjih držav in dopolnila vloga državljanov držav članic in mobilnosti delovne sile znotraj EU.

3.5 Glede na hudo pomanjkanje delovne sile ter znanj in spretnosti, s katerim se soočajo delodajalci in ki so v številnih primerih strukturne narave, bi bilo smiselno pred uvedbo celotne različice nabora oblikovati ciljno usmerjen pristop k povezovanju ponudbe delovnih mest s povpraševanjem, ki bi temeljil na seznamih deficitarnih poklicev. Ker je pomembno zagotoviti, da so nacionalni seznami deficitarnih poklicev posodobljeni, bi morala Komisija opredeliti možnosti za vzajemno učenje in medsebojne preglede na tem področju.

3.6 Vzporedno z razvojem koncepta nabora talentov je treba v sodelovanju z delodajalci in sindikati nadalje razviti informacije o trgu dela ter znanjih in spretnostih v realnem času, da bo nabor lahko uspešen. Hkrati je pomembno izboljšati zmogljivost EU za zbiranje in razlaganje primerljivih in zanesljivih podatkov o potrebah po migracijah iz tretjih držav.

3.7 EESO pozdravlja uvedbo orodja za povezovanje, da se olajšajo povezave med ponudbo in povpraševanjem. Meni, da so ti ukrepi nujni za zaposlovanje talentov, a ponovno opozarja, da je resnično treba hkrati obravnavati druge sektorje trgov dela držav članic.

3.8 EESO se strinja s Komisijo, da je uspeh teh pobud odvisen od sodelovanja in udeležbe socialnih in gospodarskih akterjev, zato je po njegovem mnenju pomembno izboljšati priložnosti za dialog med njimi na evropski ravni. EESO je ravno pravi forum za razpravljanje o operativnih in praktičnih vidikih migracij delovne sile. Zato bi moral sodelovati na konferenci na visoki ravni, ki bo posvečena novi platformi za migracije delovne sile in jo Komisija načrtuje za konec leta 2022. EESO poudarja tudi pomen vključevanja socialnih partnerjev in drugih zainteresiranih strani v razpravo o izboljšanju upravljanja delovnih migracij na ravni EU. V ta namen pozdravlja vzpostavitev predlagane platforme za dialog na ravni EU.

3.9 EESO meni, da je iskanje prihodnjih poti za migracije delovne sile v sektorjih, kot je oskrba, korak naprej, vendar obžaluje, da je napredek v teh zadevah podvržen posebnim postopkom, ki drobijo celovitost skupne evropske politike na področju azila in priseljevanja, s čimer se onemogoča celostna vizija. EESO se vsekakor strinja, da je treba napredek na tem področju doseči z obravnavanjem tem, kot so etično zaposlovanje in standardi zaščite delavskih pravic.

3.10 V večini ključnih sektorjih ženske predstavljajo pomemben delež, vendar se lahko mobilne delavke in migrantke znajdejo na negotovih delovnih mestih in v sivi ekonomiji ter se pogosto srečujejo z diskriminacijo, socialno izključenostjo ter pomanjkanjem možnosti za zaposlitev in usposabljanje, poleg tega pa tudi z zlorabami, nasiljem in nadlegovanjem. EESO meni, da je treba izraziteje upoštevati zaščito pravic žensk in vidik spola.

3.11 EESO poleg tega pozdravlja spodbujanje programov mobilnosti za mlade, vendar znova izpostavlja, da je treba zagotoviti mobilnost in vključevanje na trg dela za zaščito delavskih pravic mlajših delavcev, ki se včasih soočajo s slabšimi delovnimi pogoji (začasna zaposlitev, nizke plače itd.). Prav tako bi bilo treba uvesti posebne ukrepe za invalidne delavce, da se olajša njihovo ustrezno vključevanje.

3.12 EESO pozdravlja pobudo, da se razmisli o programih sprejema za inovativno podjetništvo iz tretjih držav. Zadovoljen je, da se ti programi sprejema preučujejo v kontekstu digitalnega in trajnostnega gospodarstva, vendar meni, da jih bo mogoče, če bodo ustrezno strukturirani, uporabiti širše za lajšanje vstopa različnim drugim poklicnim profilom v države članice EU.

4. **O reviziji direktive o rezidentih za daljši čas v Uniji**

4.1 EESO pozdravlja predlog direktive, namen katere je utrditi status prebivanja v EU za daljši čas, in sicer z izboljšanjem načina pridobivanja tega statusa, še posebej v primeru prebivanja v drugi državi članici. Zadovoljen je tudi, da je namen predloga razširiti enak dostop do socialnega varstva državljanov EU, ki so rezidenti za daljši čas v drugi državi članici. Pozitivno ocenjuje tudi, da se poskuša zagotoviti enaka obravnava in olajšati dostop do informacij o združitvi družine v zvezi s to direktivo.

4.2 Prebivanje v EU za daljši čas je eden glavnih instrumentov evropske politike priseljevanja in azila. Postopki pridobivanja statusa rezidenta za daljši čas v EU, sprejeti leta 2003, so se v EU razvijali neenakomerno, zato poskuša Komisija s predlagano revizijo ustvariti skladnejši sistem.

4.3 Državljani EU lahko zaprosijo za status rezidenta za daljši čas po petih letih prebivanja v drugi državi članici. Ta določba je ohranjena v predlogu revidirane direktive. Namen predloga je olajšati mobilnost znotraj EU za osebe s tovrstnim statusom rezidenta, in sicer s skrajšanjem zahteve glede trajanja prebivanja na tri leta. Predlaga se tudi seštevanje obdobij prebivanja v različnih državah članicah.

4.4 Omogočanje seštevanja obdobij prebivanja v različnih državah članicah, da se dosežejo zahteve za pridobitev dovoljenja za prebivanje v EU za daljši čas, je po mnenju EESO korak naprej, vendar je treba izboljšati mehanizme za nadzor in usklajevanje te določbe v različnih državah članicah.

4.5 EESO pozdravlja vključitev različnih vrst prebivanja, kot je prebivanje zaradi študija ali mednarodne zaščite ter začasno prebivanje. Vizumi za kratkoročno bivanje so izvzeti, čeprav bi se lahko upoštevali, če bi prosilec lahko dokazal redno delovno razmerje ali podobno.

4.6 EESO pozdravlja tudi krepitev pravic, povezanih s statusom rezidenta v EU za daljši čas, in pravic družinskih članov, vključno s pravico do dela in gibanja v drugih državah članicah ali zamenjave delovnega mesta in selitve v drugo državo članico. Po mnenju EESO je še posebej zanimiv predlagani novi člen, v skladu s katerim se ne preverjajo več razmere na trgu dela posamezne države pri obravnavi vlog za status rezidenta za daljši čas v drugi državi članici (v kateri ima oseba že pridobljen status rezidenta EU za daljši čas) niti za zaposlene niti za samozaposlene osebe.

4.7 EESO pozdravlja poenostavitev možnosti za začetek dela in študija najpozneje 30 dni po predložitvi vloge za status rezidenta za daljši čas v drugi državi članici. Pozdravlja tudi priznavanje pravice do opravljanja reguliranega poklica (rezidentov EU za daljši čas v drugi državi članici) pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane EU.

4.8 EESO priznava, kako pomembno je, da države članice rezidentom EU za daljši čas (in njihovim družinskim članom) zagotavljajo enake svoboščine in pravice kot osebam s stalnim nacionalnim dovoljenjem za prebivanje. Poleg tega je dobro, da države članice zagotavljajo tudi, da prosilcem za status rezidenta EU za daljši čas ni treba plačati višjih pristojbin za obravnavo vloge kot prosilcem za nacionalna dovoljenja za prebivanje.

4.9 EESO meni, da je pravica do družinskega življenja temeljni dejavnik vključevanja v družbo. Zato pozdravlja odpravo upravnih in birokratskih ovir, zlasti pogojev za vključevanje rezidentov za daljši čas. Pozdravlja tudi samodejno pridobitev statusa rezidenta za daljši čas za otroke rezidentov za daljši čas, rojene (ali posvojene) v EU.

5. **O reviziji direktive o enotnem dovoljenju**

5.1 EESO pozdravlja revizijo direktive o enotnem dovoljenju, ki v veljavno direktivo vnaša številne izboljšave:

— postopek za izdajo dovoljenj se skrajša na štiri mesece,

— postopek je mogoče začeti bodisi v državi izvora bodisi v namembni državi članici,

— direktiva zajema tudi tuje državljane, ki delajo prek agencij za začasno delo,

— omogočena je pravica do spremembe delodajalca v obdobju veljavnosti dovoljenja, vendar se ohrani pravica države članice do zavrnitve,

— enotno dovoljenje se v primeru, da njegov imetnik izgubi zaposlitev, ne sme odvzeti še vsaj za obdobje treh mesecev, kar delavcem migrantom daje stabilnost ter izboljša kakovost njihove zaposlitve in delovne pogoje,

— enotno dovoljenje se razširi na osebe z začasno zaščito,

— iščejo se načini za zagotavljanje informacij o pravicah, povezanih z enotnim dovoljenjem.

5.2 Kljub temu pa se po mnenju EESO zamuja priložnost, da bi se niz pravic razširil v skladu z vsebino prvega predloga direktive, predloženega leta 2011. To se nanaša na vprašanja, kot je dostop do nadomestil za brezposelnost, pri čemer EESO poudarja, da je treba državam članicam omogočiti nekaj prožnosti v zvezi s tem, kakor je predvideno v veljavni direktivi. EESO obžaluje tudi, da ni bila preučena možnost, da bi se direktiva razširila na migrante v začasnih delovnih razmerjih.

5.3 EESO meni, da je treba v pregledu nujno poudariti okrepitev enake obravnave delavcev, ki so državljani tretjih držav, zlasti v zvezi s svetovanjem o socialnih pravicah in delovnih pogojih, svobodo združevanja in pripadnosti ter prejemki socialne varnosti, da se omogoči vključitev na trg dela pod enakimi pogoji.

5.4 EESO podpira poziv državam članicam, da razvijejo ustrezne mehanizme za ocene tveganja, inšpekcijske preglede in kazni ter tudi za spremljanje delodajalcev. Opozarja pa, da so delovne inšpekcije v nacionalni pristojnosti, zato bi bilo treba sporočila in orodja za spremljanje, ki jih je mogoče razviti na ravni EU, okrepiti v skladu s pristojnostjo Evropskega organa za delo ([7]).

5.5 EESO meni, da bi bilo treba doseči nadaljnji napredek pri zaščiti delavcev migrantov, ki uporabijo pritožbene mehanizme inšpektorata za delo. Brez mehanizma, ki bi preprečeval izkoriščanje pritožb delavcev za nadzor nad migracijami, obstaja tveganje, da bodo delodajalci kaznovali osebe, ki prijavijo izkoriščevalske delovne pogoje, kar bi negativno vplivalo na njihov status rezidenta. Ob upoštevanju tega je treba nadalje razviti in bolje izvajati ukrepe za boj proti izkoriščanju delovne sile.

V Bruslju, 26. oktobra 2022

Predsednica
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Christa SCHWENG

([7]) https://www.ela.europa.eu/en/what-we-do